DUCHOVNÉ OZVENY

ročník XX.
Júl - August
2017
Číslo 7-8

Mesačník farnosti sv. Martina z Tours
Suchá nad Parnou, Košolná, Zvončín

Zasvätenie sa

Ako nám pripomenuli naši biskupi v pastierskom liste, pripomíname si 70. výročie zasvätenia Slovenska Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu a Nepoškvr- nenému Srdcu Panny Márie, ktoré uskutočnili vtedajší biskupi na Starých Horách dňa 6. júla 1947. Naši súčasní biskupi sa rozhodli tento rok obnoviť toto zasvätenie na Národnej púti v Nitry na slávnosť sv. Cyrila a Metoda dňa 5. júla. Všetci sa nemôžeme osobne či cez priami prenos zúčastniť tohto znovuzasvätenia, ale môžeme sa k nemu pridať aj individuálne, duchovne. Ale v prvom rade treba pochopiť, čo to znamená.

Zasvätiť v bežnom zmysle znamená vybrať niečo z obyčajného používania a dať to len pre určité používanie. Ale môže sa to týkať aj osoby, ktorá svoj život nasmeruje potom len určitým smerom, žije len pre to, čomu je zasvätená. Zasvätiť sa teda znamená osobitne sa oddať niekomu alebo niečomu. Napr. matka sa zasvätila rodine; lekár chorým; bádateľ vede. V užšom zmysle zasvätenie znamená vyhradenie Bohu. Jemu patrí všetko, no osobitným spôsobom si zasväcuje alebo sa jemu zasväcuje niečo alebo niekto. Teológia pozná dva základné druhy zasvätenia: - zasvätenie sa Pánu Bohu (zasvätenie v plnom zmysle slova); - zasvätenie sa svätcovi (napr. Panne Márii), čo je len analógia zasvätenia sa Bohu. Zasvätením sa svätcovi sa uznáva svätcovo významné miesto v dejinách spásy. Zasvätenie sa Panne Máriie je uvedomelé uznanie osobitného miesta, ktoré Mária zaujíma v tajomstve Krista a Cirkvi, hodnoty jej evanjeliového svedectva, dôvery v jej príhovor a v účinnosť jej ochrany, mnohorakej materskej funkcie, ktorú vykonáva, ako opravdivá matka v poriadku milosti. Pokrok v teológii vedie Cirkev k tomu, aby výraz „zasvätenie“ vyhradila len pre obetovanie sa Bohu. Pre zasvätenie sa svätcom (i Panne Márii) sa odporúčajú použiť termíny: zveriť sa; oddať sa; postaviť sa pod ochranu.

Zasväťme sa skrze Márie a s jej pomocou Bohu, aby sme celí patrili iba jemu. A celý môže patriť Bohu každý, nielen reholníci a kňazi, ale aj laici, každý jeden kresťan. Pamätajme na to vždy,, nielen keď sme v kostole.

(pokračovanie na strane 2)

Zasvätenie sa

(pokračovanie zo strany 1)

Aj v tomto čase prázdnin a dovoleniek nezabúdajme na Boha, na to že mu chceme patriť celí. A obnovujme toto naše zasvätenie, či už individuálne alebo spoločne, takouto modlitbou alebo inými.

Drahý Ježiš a Mária, s úprimnou vierou, úctou a vďakou hľadíme na duchovnú krásu Vašich Sŕdc, v ktorých je ukryté nepochopiteľné bohatstvo dokonalej lásky.

Božské Srdce Ježišovo a Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, zasväcujeme vám seba samých i celé Slovensko. Každý z nás odovzdáva seba celého – svoj život, svoje myšlienky, svoje skutky, bolesti, aj trápenia. Chceme, aby každá čiastka našej vôle a našej bytosti oslavovala Teba Bože, náš Tvorca a Vykupiteľa a patrila iba Tebe.

Chceme z lásky k Tebe rešpektovať Tvoju svätú vôľu, ktorú nám zjavuješ v slovách Evanjelia a chceme sa vyhnúť všetkému, čo Ty odsudzuješ ako hriešne a nehodné Božieho dieťaťa.

Mária, prostredníctvom tvojho Nepoškvrneného Srdca sa chceme úplne obetovať tvojmu najmilšiemu Synovi, Ježišovi Kristovi na službu jeho Cirkvi a za spásu hriešnikov.

Ty, Božské Srdce, buď jediným objektom našej lásky, ochrancom nášho života, zárukou spasenia, lekárom našej krehkosti a nestálosti v dobrom, buď naším útočiskom v hodine našej smrti.

Dobrotivé Srdce, buď naším ospravedlnením u svojho Otca. Odvráť odo nás trest jeho spravodlivého hnevu. Láskavé Srdce, na Tebe staviame všetku svoju dôveru. Pre svoju hriešnosť sa obávame všetkého, ale pre Tvoju dobrotu nestrácame nádej.

Znič v nás všetko, čo by sa Ti ne-páčilo, alebo bolo proti Tebe. Vtlač do nášho srdca svoju lásku tak hlboko, aby sme na Teba nikdy nezabudli.
Amen.

Peter Škultéty

Dejiny časopisu Duchovné ozveny

Dejiny Duchovných ozvien sa začali odvíjať vydaním prvého čísla vo februári roku 1998 po udelení imprimatur. To bola podmienka vtedajšieho farára Jozefa Kolpáka, aby mohol časopis vychádzať ako farský. Hlavnými iniciátormi vzniku boli Gabriel Paulovič a Jozef Belica, ku ktorým sa pridali ďalší ochotní, ktorým sa stala táto myšlienka vlastnou. Zo začiatku v redakčnej rade pracovalo 8 – 10 ľudí. Vždy úzko spolupracovala s p. farármi, ktorí časopis podporovali a písali minimálne úvodníky. Aj mnoho ďalších príspevkov vyšlo z ich autorského pera. Časopis si hneď od vzniku našiel okruh verných čitateľov a našťastie aj prispievateľov. Možno by vás zaujímalo, koľko ich bolo za 20 ročníkov. Neviem toto číslo určiť presne, lebo niektoré dievčatá sa medzičasom vydali a zmenilo sa im meno. Niektorí prispievatelia používali len iniciálky. Z tých, ktorí sa podpísali svojím menom alebo jednoznačnou skratkou, ktorá by sa dala pokladať za pseudonym, som sa dopracoval k číslu 192. Je tu ale okruh ľudí, ktorí si zaslúžia

osobitné pripomenutie. Predovšetkým sú to všetci p. farári, ktorí za dobu existencie vo farnosti pôsobili. Boli to: Jozef Kolpák, Peter Cibira, Marek Suchý a terajší Peter Škultéty, ktorý má veľkú zásluhu na tom, že Duchovné ozveny vychádzajú dodnes. Taktiež sem patrí aj duchovný pôsobiaci v komunite sestier uršulínok páter Viktor Mišuth, ako aj viaceré sestry uršulínky. Z ostatných by som spomenul všetkých starostov obcí farnosti, ktorí prispievali. Niektorí menej, iní viac. Taktiež sú to prispievatelia z rôznych kultúrnych a spoločenských organizácií: dobrovoľné hasičské zbory, spevácke zbory, dychovka, športovci, vinohradníci, dôchodcovia ako i naši pútnici, milovníci prírody ako rybári, poľovníci, turisti, aj ekológovia. Svojimi príspevkami napomáhali informovanie riaditeľky škôl, či už zo Suchej, alebo aj z cirkevnej školy z Trnavy a tiež od našich najmenších. Aj viacerí učitelia využili možnosť osloviť ostatných cez náš časopis. Našej práci pomohli aj autori mimo farnosti. Alena Heřmánková, Hadrián Radváni, Peter Vymazal, Štefan Hanakovič, Leopold Slaninka, ktorí tiež obohatili pestrosť príspevkov. Hlavná časť ale ostala na domácich prispievateľoch. Poďakovanie si zaslúžia všetci. Spomeniem len niektorých: Alena Lastovičková, Katarína Silná, Mária Hečková, SMVHT, Eva Danišová. Svojou tvorbou boli prospešné aj naše spisovateľky. Milada Krajáčová a Gabriela Spustová. Manželka to so mnou mala dosť ťažké. Keď mi chýbali nejaké príspevky, dodala z vlastnej tvorby. 9 rokov viedla Mravčeka Zvedavčeka. Taktiež mi robila veľa korekčných úprav v článkoch, či sa jednalo o úpravy textov alebo zmeny dĺžky. Do časopisu prispievalo mnoho ďalších prispievateľov, ktorých sa mi nedá menovite vymenovať, aj keď by si to zaslúžili. Taktiež tu nespomínam autorov fotografií, ktoré obohacujú jednotlivé čísla a ktorí si tiež zaslúžia svoje poďakovanie. Jednu osobu by som chcel napriek tomu ešte pripomenúť. Bola pri príprave 1. čísla, pravidelne prispievala po celý čas existencie časopisu a prispieva dodnes – Helena Tajcnárová. Aký bol zámer Duchovných ozvien? Tak ako napísal v prvom čísle pán farár Jozef Kolpák: chceme osloviť, povzbudiť a potešiť unavené a utrápené srdce, nech sme chvíľu spolu so svojimi radosťami i starosťami. Ďalej použijem niekoľko citátov, ktoré o tomto hovoria. Prvým je analýza pripravená ku školeniu, organizovanému Networkom Slovakia, ktorí nás oslovili v r. 2000: „Zámerom časopisu bolo zväčšiť informovanosť farníkov farnosti zloženej z troch obcí Bratislavsko-Trnavskej arcidiecézy – Košolnej, Suchej nad Parnou a Zvončína o očakávaných, realizovaných aktualitách vo farnosti ako i o významných akciách zo Slovenska, prípadne i zo zahraničia, ako aj v dejinách farnosti. Informácie sú prevažne náboženského charakteru, ale nevylučujú sa ani občianske a iné správy, pokiaľ nie sú v rozpore s náboženskou etikou.“ Ďalej by som uviedol citát z môjho rozhovoru s Gabom Paulovičom uverejnenom v čísle 6/2001. *„Gabo. Aká bola história vzniku Duchovných ozvien?“* „Asi 2 až 3 roky som rozmýšľal nad tým, aké by to bolo dobré vydávať vlastné farské noviny. Po ročnom konzultovaní s Jozefom Belicom sme oslovili vtedajšieho pána farára Jozefa Kolpáka. Na náš podnet zvolal niekoľkých ľudí a v januári 1998 sa zišla historicky prvá redakčná rada. Zo začiatku sme začínali bez veľkých zámerov, s tým, že sa pod vplyvom viacerých mesačník vykryštalizuje. Ja som rozmýšľal, čo by som mohol pre farnosť urobiť z toho, čo by som vedel a neublížil by som.“ A nakoniec spomienky zakladateľov, ako na moje otázky odpovedali v okrúhlom 10. ročníku časopisu v čísle 2/2007. *„Aké boli motívy vzniku časopisu?“* Gabo Paulovič: „Neviem či sme sa veľmi zamýšľali nad motívom. Jednoducho sme chceli urobiť niečo, čo dokážeme, čo je v našich silách, a čo by snáď mohlo priniesť úžitok farnosti. No a možno v tom bol aj kus mladíckej nerozvážnosti pustiť sa do tohto projektu. Vtedy som ešte netušil koľko nocí strávim pri pí-

saní a editovaní. Predpokladám, že ani ty si netušil, že asi o necelý rok ti to celé zavesím na krk. Tých nápadov bolo vtedy viac. Možno je čas prezradiť ďalší z nich – farská knižnica – ale nie len na požičiavanie kníh, ale aj na stretávanie mládeže.“ Jozef Belica: „Bola to hlavne Gabova myšlienka, aby sme vydávali noviny alebo časopis pre farnosť. Niečo také, ako majú v Trnave alebo v Bratislave. Som rád, že sa nám ju podarilo aj zrealizovať. Chceli sme u ľudí, a nielen u tých, čo chodia do kostola, vzbudiť väčší záujem o veci okolo nás. Hlavne o to, čo sa deje u nás vo farnosti, v Suchej, Košolnej a Zvončíne. Chceli sme ich tak trochu zobudiť. Chceli sme prostredníctvom DO vysvetľovať bližšie veci ohľadom nášho náboženstva, ktoré sa nám stali zvykom a prežívame ich bez nejakého hlbšieho významu. Priblížiť významných rodákov z farnosti, jej históriu a zaujímavé miesta. Chceli sme našim farníkom ukázať niečo z ich bezprostredného okolia, veci často prehliadané a pritom pozoruhodné. Mysleli sme, že by si ľudia o tom radi niečo prečítali.“ *„Prečo názov Duchovné ozveny?“* Gabo: „Prečo „Duchovné ozveny?“ A môžem povedať pravdu? Na prvej redakčnej rade sme sa všetci snažili prísť s pekným a výstižným názvom. Ak sa dobre pamätám, mne sa najviac páčil názov „Katolícke listy“, alebo aspoň mať to „katolícke“ v názve. Nakoniec najväčšiu podporu získal titul „Ozveny“. Veru tak, mali to byť „Ozveny“. Na poslednú chvíľu som z domu telefonoval každému, koho som zastihol. Nemohol som sa s týmto zmieriť. Chýbalo mi tam niečo, čo by naznačilo už v názve náboženský charakter tohto nášho časopisu. Niekto navrhol pridať „duchovné“ do názvu. A tak máme dnes ‚Duchovné ozveny‘.“ Jozef: „Prečo Duchovné ozveny? No, keď mám pravdu povedať, keby bolo na mne a na Gabovi, tak by sa to volalo Katolícke listy alebo tak podobne. Určite sme chceli dať aj názvom najavo, že v Suchej, Košolnej a Zvončíne žije významná katolícka komunita, ktorá sa neobmedzuje iba na „babky v kostole“, ale že je to taká veľká farská rodina s pestrým životom. Pritom nechcem znevažovať význam tak veľmi potrebných modlitieb našich mám a babičiek. Redakčná rada sa napokon po dohode rozhodla pre názov Duchovné ozveny a ujalo sa to. Myslím, že aj preto, lebo sme to všetci zobrali za svoje.“ O čom sme informovali? Časopis pozostával z niektorých pravidelných rubrík ako Úvodník, Čo nás trápi, neskôr Postrehy z ulice, rubrika pre deti a mladých Mravček Zvedavček, Zadané pre dievčatá, neskôr Mladým gazdinkám. V tejto rubrike sme uverejnili aj 34 receptov z kuchyne skúsenejších kuchárok a pekárok. Ďalej to boli Knihy na tento mesiac, ktorú pripravovala Eva Danišová počas svojho pôsobenia vo vydavateľstve Dobrá kniha. Naši rodáci, Okamih detí, Kto je kto a neodmysliteľný výber z Farských oznamov. Pripravované akcie, kalendár, krsty, sobáše, pohreby, Úmysly apoštolátu modlitby. Pri nepravidelných príspevkoch sme sa venovali príprave na birmovku, článkom z birmovky a prvého svätého prijímania, príprave a priebehu výstavby kostola v Košolnej, opravám kostolov v Suchej a vo Zvončíne, akciám v obciach ako výročia organizácií a iným udalostiam, ktoré boli v obciach. Ako vlastne časopis vychádzal? Zo začiatku sa z pripravených podkladov jednotlivé čísla rozmnožovali kopírovaním v organizáciách, ktoré za výhodnú cenu zabezpečoval Jožko Belica. Vtedy sme vychádzali vo formáte A4 (veľkosť bežného kancelárskeho listu). Neskôr sme si zadovážili vlastnú laserovú tlačiareň a všetko sme si tlačili vo vlastnej réžii. Výsledkom bola vyššia kvalita tlače a lepšia časová flexibilita. Veľkosť sa zmenila na polovicu A4, teda na A5, čo sa mi zdalo rozmerovo prijateľnejšie. Prvé takéto číslo bolo 6/2006. Jednotlivé čísla sa ručne skladali. Ak sa obzriem späť, vo formáte A4 vyšlo celkom 596 strán a v menšom formáte 636 strán potlačeného textu formátu A4. Čo sa týka celkového počtu vydaných čísiel, vo formáte A4 to bolo 98 čísiel a v menšom

127 (počítané do čísla 6/2017). Bežne čísla obsahovali 6 strán formátu A4, alebo po prechode na menší formát to bolo 12 strán. Pre ďalšie porovnávanie budem všetko uvádzať pre formát A4. Najviac bolo 10 strán. To bolo spôsobené uverejnením špeciálnej prílohy, kde sme dali priestor všetkým kandidátom na starostov všetkých troch obcí. Bolo to číslo 11/2010. V iných číslach sme sa niekedy zúžili na 4 strany alebo narástli na 8 strán. Po mojom odchode už vychádzali Duchovné ozveny len na 4 stranách, sporadicky to ešte bolo 6 strán. Od r. 2011 to bolo len 12 čísiel. Aj toto nasvedčuje, že časopis trpí nedostatkom prispievateľov. Ako som spomenul, v r. 2000 sme dostali pozvanie od Network Slovakia na odborné školenie pre tvorcov farských časopisov. Vtedy sa začala naša spolupráca s týmto celoslovenským novinárskym združením a po určitom čase sa niektorí členovia redakčnej rady stali členmi Networku, kde mali možnosť odborne rásť. Vývoj priniesol rozvoj nového prostredia pre šírenie informácií. Hovorím o rozmachu internetu. Aj my sme sa tomuto vývoju prispôsobili a v septembri 2009 vznikla farská stránka, kde sa zverejňujú najmä týždenné farské oznamy a je tu umiestnený aj archív Duchovných ozvien. Aj keď Marek Suchý u nás pôsobil najkratší čas (len 4 mesiace), práve v tomto čase vznikla farská stránka. Tvorivá činnosť a snaha uverejniť krátku históriu na internete ma priviedlo k myšlienke osloviť pátra Viktora na napísanie tohto podkladu. Ten sa do zhromažďovania údajov pustil s takou vervou, že výsledkom bola prvá publikácia s názvom *Z dejín farnosti Suchá nad Parnou* vydané v r. 2012, nasledovala publikácia *Zvončín* (2013) a *Suchá nad Parnou – Za zabudnutou minulosťou* (2014). Kvôli spravovaniu vzniknutej farskej internetovej stránky a pre klesajúci počet príspevkov v Duchovných ozvenách nastala situácia, že som ukončil svoju prácu v časopise rozlúčkovým článkom v 4/2011. Toto bolo jediné číslo s rozsahom 2 strán A4. Grafiku a kompletizáciu prvých čísiel Duchovných ozvien robil Gabriel Paulovič. Jeho odchodom do Kanady som túto činnosť prevzal ja od 9/1998 až do ukončenia číslom 4/2011. Niekoľko čísiel som nemohol urobiť, keď som musel ísť na operáciu a následnú rehabilitáciu v r. 2001. Vtedy ma zastúpil Jozef Belica. Po mojom odchodom sa od čísla 4/2011 práce ujali iní a Ozveny vychádzajú dodnes. Najprv pokračoval so všetkou prácou aj s kompletizáciou pán farár Peter Škultéty. Potom mu s grafikou pomohol Samuel Janiš a od 12/2011 toto bremeno na seba prevzala Daniela Martinkovičová, ktorá sa neskôr vydala a zmenila meno na Zsigraiová. Túto prácu robí dodnes. Počas existencie časopisu už predtým nastala situácia, keď sme uvažovali nad tým, či má význam pokračovať vo vydávaní. Zhodli sme sa na tom, že o časopis je záujem a naša práca má význam. Spomínam si na jeden výrok p. farára Petra Cibiru, keď sme uvažovali, či urobiť prepis listu alebo uverejniť kópiu ručne písaného listu, aj keď s horšou čitateľnosťou. Vtedy Peter povedal niečo, čo mi pomohlo pri ďalšej práci: „My nerobíme len noviny, my zaznamenávame aj históriu. Pre tú je rukopis vzácnejší, než len myšlienka.“ Ak sa dnes obzriem na články, ktoré boli doteraz uverejnené, tej zaznamenanej histórie je tam dosť. Možno nám niekedy bude niekto za to vďačný. Odchodom zakladateľov dobrá myšlienka pokračovala. Aj po mojom odchode dobré dielo pokračovalo. Prešlo ďalšou zmenou a od čísla 11/2012 už Duchovné ozveny vychádzajú farebne. Keby som sa mal obzrieť, čo ma trápilo, bola to neochota viacerých ľudí vzdelávať sa v umení žurnalistiky. Z toho potom vyplývala neochota podpisovať sa svojím menom, resp. pseudonymom. Bola to taktiež anonymita niektorých autorov fotografií. Toto pretrváva i dnes, keď sa častokrát neuverejní meno fotografa. Aj autor fotografie vlastní zákonom chránené autorské práva. Fotografia dokáže mať veľkú vypovedaciu schopnosť, čo sa ale nedá dodržať, keď je veľmi malá. Za jeden

úspech pokladám, keď sa nám podarilo prehovoriť pani Vilmu Poloncovú, aby nám dala súhlas na uverejnenie jej rozsiahlejšieho spomienkového diela o Vlčej Doline. Toto sme uverejnili na pokračovanie v r. 2008. Aj vďaka tomu, že Duchovné ozveny dostali od júla 2006 pridelené ISSN, aj tento článok je spolu s časopisom archivovaný v Slovenskej národnej knižnici a ďalších knižniciach s právom povinného výtlačku. No viac ako kritizovať, chcem skutočne poďakovať všetkým, čo boli, sú, či budú súčasťou tohto dobrého diela, ktoré nás mnohých, vďaka archívu, prežije. Tieto dejiny vzniku a jestvovania časopisu Duchovné ozveny som zostavil zo svojich spomienok s použitím dostupných údajov, uverejnených v jednotlivých číslach tohto farského mesačníka. Pokiaľ máte spomienky či informácie, ktoré nám pomôžu dejiny časopisu doplniť či upresniť, budeme vám povďační.

Peter Spusta

Cholera v Suchej nad Parnou v roku 1831

Doteraz málo povšimnutými historickými prameňmi sú farské matriky. Mohlo by sa zdať, že tento typ prameňa poskytuje len akési základné štatistické údaje o menách a dátumoch narodenia či úmrtia jednotlivcov. Pri hlbšom skúmaní sa však dá zistiť, že pri mnohých osobách je pripísaný aj spôsob úmrtia, niekedy sa dá dokonca zrekonštruovať menší príbeh, ktorý sa skončil smrťou daného jednotlivca. Na menšiu ukážku, čo všetko sa dá vyčítať z matrík, sme vybrali obec Suchá nad Parnou, ktorú sme sledovali v krátkom období roku 1831, kedy obec zachvátila epidémia cholery. Cholera patrila k dovtedy neznámym ochoreniam. Jej pôvodcom bol bacil *vibrio choleri,* prežívajúci predovšetkým vo vodnom prostredí. Človek sa preto mohol ľahko nakaziť pitím znečistenej vody. Ochorenie sa prejavovalo náhlym ochabnutím síl, bolesťami hlavy a v okolí srdca, ktoré boli sprevádzané bolesťami brucha a najmä hnačkami a vracaním. Postihnutý pociťoval počas ochorenia veľký smäd, ktorý sa snažil zahnať pitím vody, najmä studenej. Typickým sprievodným znakom boli aj pocit studených rúk, zachrípnutý hlas a ovísajúce kútiky úst. V strachu pred nákazou sa ľudia pokúšali vyhnúť sa chorobe všetkými dostupnými prostriedkami. Ako prevencia pred nákazou sa odporúčalo pokladať na nahé brucho vrecúško naplnené 18 zrnkami korenia, 2 strúčikmi cesnaku, kúskami puškvorca, gáfru, jantáru a kamenca. Domy sa mali dezinfikovať octom a pravidelne vetrať. Taktiež sa radilo piť víno zriedené s vodou, čiernu kávu bez cukru, žuť archangeliku lekársku a ráno na lačný žalúdok užívať na lyžičke cukor s 2 kvapkami kamilkového oleja. Avšak za hlavný prostriedok prevencie proti cholere sa považovala horúca voda s medovkou lekárskou. Tú mal postihnutý vypiť čo najhorúcejšiu. Uhorsko sa stalo obeťou epidémie cholery v lete roku 1831. Tá sa rozšírila z Ázie až do Haliče, odkiaľ prenikla cez Karpaty na územie Slovenska. Oficiálne sa začiatok epidémie v Uhorsku kladie k 13. júnu 1831. V Bratislavskom komitáte vypukla epidémia o mesiac neskôr, 22. júla. V Trnave bola prvá obeť zaznamenaná 8. augusta a o 5 dní neskôr na následky cholery v Suchej nad Parnou zomrel miestny želiar Jakub Záhradník. Prvou obeťou však pravdepodobne bola Alžbeta Císarová, rodená Tolarovičová, ktorá zomrela v ten istý deň. Hoci sa ako príčina úmrtia uvádza zvracanie a hnačka, tieto symptómy jasne poukazujú na choleru. Po prvých príznakoch cholery v dedine sa okamžite začalo s realizáciou proticholerových opatrení. Prejavilo sa to aj v zápisoch do matrík. V kolónke, kde sa zapisovalo miesto pochovania zosnulého, môžeme v prípade prvej suchovskej obete čítať: *Szuha, in loco ad id destinato et benedicto novo coemeterio.* Teda zosnulý nebol pochovaný na zvyčajne používanom cintoríne na kraji dediny (v matrike označovanom jednoducho ako *coemete-*

rium Szuhense), no bolo vyčlenené a vysvätené na to určené miesto, kam sa začali ukladať obete epidémie. V ďalších zápisoch sa pre nový cintorín vyskytuje len skrátený zápis – *in novo coemeterio* – na novom cintoríne. Bohužiaľ, dodnes nevieme, kde sa tento nový cintorín nachádzal. Počas pochovávania sa muselo postupovať podľa predpisov a nariadení špeciálnych príručiek. Výraznou zmenou oproti bežnému pochovávaniu bola zmena miesta a času pohrebu. Okrem už spomenutého nového cintorína sa pochovávalo v noci a bez prítomnosti kňaza. To je aj príčinou, prečo v matrikách pri obetiach cholery nenachádzame meno kňaza, ktorý odbavoval pohreb. Z hygienických dôvodov sa pohrebu nezúčastňovali ani príbuzní zosnulého. O samotný pohreb sa musel postarať hrobár obce, v ktorej sa cholera vyskytla. O výber vhodnej osoby sa mal postarať richtár. Prihliadalo sa predovšetkým na smelosť a dobrú fyzickú kondíciu adeptov. V žiadnom prípade to nemohli byť staré či choré osoby. Vo veľkej väčšine prípadov pripadla táto úloha na Rómov. Aj samotní hrobári sa snažili ochrániť sa pred nákazou. Pokúšali sa čo najmenej prichádzať do priameho kontaktu s mŕtvolou alebo dýchať vzduch v jej okolí. Rovnako sa chránili pravidelným umývaním rúk octom a tiež vyplachovaním úst. Telo zosnulého bolo zakopané hlboko do zeme spolu s jeho spáleným šatstvom a posteľnou bielizňou. Pred definitívnym zakopaním bola mŕtvola posypaná chlórovým vápnom, ktoré malo dezinfekčný účinok. Celkovo zomrelo v Suchej na následky cholery 55 obyvateľov, z toho 32 mužov a 23 žien. Čo sa týka úmrtnosti v závislosti na veku, najviac umierali ľudia v rozmedzí 30-40 rokov (celkovo 17 obetí, 9 mužov, 8 žien). Za nimi nasledovalo obyvateľstvo vo veku 50 až 60 rokov (celkovo 11 obetí, 7 mužov, 4 ženy). Trojicu najviac ohrozených vekových kategórií uzatvárali 40- až 50-roční obyvatelia (celkovo 9 obetí, 5 mužov, 4 ženy). Exponovanejšou vekovou skupinou boli aj deti do 10 rokov, kedy v priebehu 3 mesiacov, zomrelo 6 detí. V dôsledku epidémie cholery sa výrazne vychýlil populačný vývoj v obci. Kým v predchádzajúcom roku sa narodilo 37 detí a zároveň zomrelo 38 ľudí, v roku 1831 sa narodilo len 28 detí, no zomrelo až 89 ľudí. Nasledujúci rok sa však stav populácie stabilizoval. Počas celého roka sa narodilo 34 detí a zomrelo len 23 ľudí. Samotné zápisy o úmrtiach jedincov dovoľujú zistiť aj ich povolanie či postavenie v spoločnosti. Niekedy sa dá dokonca zrekonštruovať celý príbeh, ktorý viedol k smrti daného jednotlivca. Zaujímavý je príbeh istého Jána Belka, 40-ročného roľníka z Dolný Orešian, ktorý sa vracal z Trnavy, no domov už nedošiel. Ako sa píše v zápise v matrike, *redux Tirnavia inventus mortuus in campo Szuhensi in cholera*, teda Ján Belko bol nájdený mŕtvy v suchovskom poli, kde zomrel na choleru. Oveľa viac zápisov sa týka povolaní zosnulých. Dňa 3. septembra zomrel vo veku 60 rokov trnavský mešťan Jozef Pružinský, ktorý v suchovských vinohradoch vykonával funkciu perega *(montium magister)*. K suchovským vinohradom sa viaže aj ďalší zápis, ktorý zaznamenal smrť 46-ročného

Juraja Dvorina. Spomenutý Juraj sa živil ako *boarius*, teda pastier dobytka a vo viniciach pracoval pre trnavského mešťana Linnera. Dňa 30. augusta ho však premohla cholera a bol pochovaný na novom cintoríne. Ako pastier sa živil aj Jozef Šturma, ktorý podľahol cholere 18. augusta. Cholera zasiahla Suchú práve v dobe žatvy. Keďže práce bolo cez žatvu naozaj veľa a ľudia postihnutí cholerou nemohli pracovať, prichádzali pomôcť poddaní zo širokého okolia. Žatevné práce však znepríjemňoval zápach z mŕtvych tiel, ktorý sa šíril po poliach. Ľudia totiž neumierali len vo svojich príbytkoch, ale aj rovno na poliach. Dokladá to aj prípad istého Ján Bihára zo Zvončína, ktorý bol nájdený na poli v Greftoch, kde ho aj pochovali. Smrť neobišla ani žatevných robotníkov, ktorí prišli zo širokého okolia pomôcť s poľnými prácami. Z 1. septembra pochádza zápis o úmrtí istého Štefana Valoviča zo Sološnice, pri ktorom bolo pripísané – *triturator* – bol teda mlatcom obilia. Len pár dní predtým zomrel v Suchej na choleru istý Štefan Matušek zo Svätého Jura, ktorý sa tiež zúčastnil na mlatbe. Na starostlivosť o polia v suchovskom chotári dohliadal istý Andrej Bernadič – *custos campi* – poľný strážca. Ani jeho rodinu cholera neobišla. Dňa 17. augusta zomrela ako 40-ročná jeho manželka Judita, rodená Fridrichová. O 3 dni neskôr prišla pre Andreja Bernadiča ďalšia rana. Cholera mu zobrala jeho 3-ročnú dcéru Teréziu. Vôbec najmladšou obeťou cholery, ktorá zomrela v Suchej, bol sotva 4-mesačný Jozef Silný, syn zosnulého Gašpara Silného. Smrť neobišla ani rodinu miestneho mlynára. Dňa 5. septembra podľahol cholere 19-ročný syn mlynára Martina Martinkoviča, Jozef Martinkovič. Matričné záznamy poskytli doklady aj o iných povolaniach. Dňa 8. septembra sa medzi zosnulými spomína Anna Varáková, manželka krajčíra Juraja Varáka. O týždeň neskôr bol pochovaný suchovský *inspector ecclasiae* – kostolník – Martin Videnský. Suchovský mäsiar – *lanio Szuhensis* – Jozef Marvan bol pochovaný 29. augusta. Vôbec posledným obyvateľom Suchej, ktorý zomrel na následky cholery, bol 40-ročný krajčír Ján Uhlár. Bolo to 14. októbra 1831. Ani potom si však obyvatelia obce nemohli byť istí svojím životom. Ďalšie obete cholery pochádzajú už z roku 1839. Boli to ani nie 1,5-ročné deti – Ružena Tomašovičová, Štefan Tomašovič a 4-mesačný Jozef Silný, syn Pavla Silného. Do konca 19. storočia sa epidémia cholery prehnala Uhorskom ešte niekoľkokrát. To by však bol už iný príbeh.

Pramene a literatúra:

FIALOVÁ, Ivana: Cholerová epidémia na cisárskom panstve Holíč v roku 1831. In: Záhorie, 2013, roč. 22, č. 2, s. 9-13.

LIŠKA, Anton: Cholerová epidémia z roku 1831 a jej priebeh v Prešovskej eparchii. Prešov : GTF PU v Prešove, 2012, 163 s.

LIŠKA, Anton: Cholerová epidémia z roku 1831 v gréckokatolíckych farnostiach Svidníckeho dekanátu Prešovskej eparchie. In: Acta theologica et religionistica, 2014, roč. 3, č. 1, s. 90–101.

LIŠKA, Anton: Z obsahu proticholerových obežníkov a brožúrok z rokov 1830 – 1831 (II.). Preventívne proticholerové rady a odporúčania a dobová liečba cholery. In: Dejiny, 2013, č. 1, s. 158-187.

Matrika zomrelých rímskokatolíckej farnosti Suchá nad Parnou z rokov 1830–1865. In: Familysearch. Dostupné na internete: <https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1-14326-48307-81?cc=1554443&wc=MPXM-7M7:107654301,114108901,162487001,162493001> (30. jún 2014).

Zoznam obetí cholery z roku 1831 v Suchej nad Parnou (meno, vek, dátum úmrtia):

1. Alžbeta Císarová (40r), 13.8.
2. Jakub Záhradník (30r), 13.8.
3. Ján Bihári (18r), 17.8.
4. Judita Bernadičová (40r), 17.8.
5. Jozef Šturma (40r), 18.8.
6. Katarína Šmelcová (39r), 18.8.
7. Mária Kráľovičová (10r), 18.8.
8. Imrich Fridrich (24r), 18.8.
9. Pavol Bobek (40r), 18.8.
10. Ján Vanák (40r), 19.8.
11. Katarína Majerová (67r), 20.8.
12. Terézia Bernadičová (3r), 20.8.
13. Mária Fridrichová (45r), 21.8.
14. Pavol Majer (80r), 23.8.
15. Jozef Silný (4mes), 23.8.
16. Jozef Straka (75r), 25.8.
17. Anna Turčány (55r), 25.8.
18. Martin Tomašovič (53r), 26.8.

19. Štefan Matušek (55r), 26.8.
20. Ján Belko (40r), 26.8.
21. Alžbeta Voleková (39r), 26.8.
22. Andrej Bernadič (46r), 27.8.
23. Anna Valentovičová (58r), 28.8.
24. Martin Janček (45r), 28.8.
25. Jozef Marvan (50r), 29.8.
26. Anna Mlinková (40r),
27. Juraj Dvorín (46r), 29.8.
28. Mária Kosdúnová (46r), 31.8.
29. Anna Horúca (50r), 31.8.
30. Martin Silný (50r), 31.8.
31. Štefan Valovič (36r), 1.9.
32. Pavol Ilovič (40r), 3.9.
33. Jozef Pružinský (60r), 3.9.
34. Katarína Horňáčková (19r), 3.9.
35. Mária Belicová (56r), 3.9.
36. Štefan Novák (38r), 3.9.
37. Helena Císarová (61r), 4.9.
38. Ján Šajbidor (60r), 4.9.
39. Ján Široký (38r), 4.9.
40. Mária Císarová (45r), 4.9.
41. Jozef Martinkovič (19r), 5.9.
42. Ján Jankto (55r), 7.9.
43. Juraj Ilovič (65r), 7.9.
44. Pavol Belica (62r), 7.9.
45. Anna Varáková (40r), 8.9,
46. Terézia Husarovičová (1r), 10.9.
47. Eva Husková (30r), 11.9.
48. Martin Held (6r), 11.9.
49. Katarína Jankto (49r), 11.9.
50. Ján Gašparovič (7r), 14.9.
51. Jozef Svorada (60r), 15.9.
52. Martin Videnský (57r), 15.9.
53. Mária Letovanecká (52r), 16.9.
54. Anna Morávková (38r), 9.10.
55. Ján Uhlár (40r), 14.10.

Martin Neumann

Milí čitatelia Duchovných ozvien,

aj tento rok sme v našom farskom kostole mali možnosť zúčastniť sa podujatia Noc kostolov. Tá tohtoročná bola veľmi zaujímavá, spomienková. Už 20 rokov sa nám redakčná rada s dopisovateľmi prihovára na stránkach tohto duchovného periodika. Udržať akýkoľvek časopis takú dlhú dobu a stále mať toľko čitateľov, nie je vôbec ľahké. Ako sa to všetko začalo, robilo a stále robí nám priblížila dvojica Ing. Peter Spusta a Ing. Mária Mazúrová. Bolo to veľmi pútavé rozprávanie, do ktorého boli zapojení nielen tvorcovia časopisu (Jozef Belica, Helena Tajcnárová a ďalší), ale aj samotní prítomní spoluobčania. Pán Spusta kládol otázky, na ktoré sme odpovedali či už na základe toho čo sme si pamätali, alebo sme odhadovali. Škoda, že nás tam nebolo viac. Týmito spomienkami a faktami sme si priblížili aj históriu v našej farnosti a života v obci. Všetkým, čo sa podieľali a stále podieľajú na príprave a tvorbe Duchovných ozvien úprimne za ich prácu ako čitateľka aj ako starostka obce ĎAKUJEM a Duchovným ozvenám želám, aby nám prinášali poučenie a radosť z čítania ďalších minimálne 20 rokov. V nedeľu 2. júla 2017 sme sa opäť stretli na slávnostnej svätej omši v Ružovej doline pred kaplnkou Navštívenia Panny Márie. Tohtoročnú „hodovú“ omšu opäť svojim účinkovaním v našich suchovských kro-

joch, spevom i hudbou spríjemnili členovia Suchovského speváckeho zboru i dychovej hudby Suchovanka. Svätú omšu spolu s našim od 1. júla už oficiálne menovaným pánom farárom (k čomu mu blahoželáme) celebroval jezuita páter Jozef Amrich. V nedeľu popoludní, na začiatok prázdnin, pripravili naši hasiči v spolupráci s obecným úradom, už 11. ročník podujatia Oslava leta. Deti mohli súťažiť, vyskúšať si hasičské náradie, za čo boli odmenení cenami a na záver bola pripravená opekačka. Počasie nám tento rok prialo a chcem aj touto cestou poďakovať všetkým, ktorí podujatie pripravili a realizovali i za fi-

nančnú podporu Trnavskému samosprávnemu kraju. Zároveň všetkým prázdninujúcim deťom, rodičom, dovolenkárom želám dni plné oddychu, rodinnej pohody, šťastných ciest za oddychom a ešte šťastnejších návratov domov v zdraví a s načerpaním nových síl.

S úctou Daniela Balážová,
starostka obce Suchá nad Parnou.

Oslava leta 2017

Dňa 2.7.2017 sme si v spolupráci s obecným úradom a s podporou Trnavského samosprávneho kraja ako každý rok pripravili Oslavu leta. Prípravy sme začali už od skorého rána s obavami o počasie, pretože už od rána sa mračilo a pršalo. No nezúfali sme a aj pod dažďovými kvapkami sme pripravovali jednotlivé stanovištia. O 15:00 keď predseda DHZ Marek Surový a starostka obce Daniela Balážová otvorili

11. ročník Oslavy leta sa počasie umúdrilo a vyšlo nad nami slniečko. Postupne prichádzali deti, ktoré plné energie a súťaživosti zdolávali jednotlivé stanovištia. Po odsúťažení si deti, ale aj dospelí mohli skúsiť oživovanie s našou záchranárkou Deniskou na plyšových medvedíkoch. Deti sa naučili ako zachrániť človeka napríklad pri dopravnej nehode, skolabovaní... Aj tento rok sme zapojili do súťaženia aj rodičov a každý si spolu s deťmi mohol zasúťažiť na železnom hasičovi, kde museli pospájať hadicu s rozdelovačom, deti zdolať tunel a spoločne zhodiť terč. Najlepší traja z každej kategórie boli odmenení medailami. Deti sa mohli vyšantiť v hasičskej pene a na dvoch skákacích hradoch. Toto krásne popoludnie sme zakončili tradičnou opekačkou.

Marianka Babišová

Farské oznamy

Bohoslužby na júl a august

rozpis je orientačný, rozhodujúce sú nedeľné farské oznamy

Sv. omše v týždni
utorok až piatok v Suchej o 18.00
streda v Košolnej o 17.00
štvrtok vo Zvončíne o 17.00

Sv. omše v nedeľu a vo sviatok
2. júl – *13. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Zvončín, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 – Suchá; 9.00 – Košolná
10.30 – Dolina
5. júl – *Cyril a Metod, slovanskí vierozvestovia*
18.00 – Zvončín, v pondelok už zo slávnosti
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Košolná
9. júl – *14. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Košolná, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Zvončín
11. júl – *Benedikt, opát, patrón Európy*
18.00 – Suchá
16. júl – *15. nedeľa v cezročnom období*

18.00 – Zvončín, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Košolná
23. júl – *16. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Košolná, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 9.00 – Suchá; 10.30 – hodová sv. omša Zvončín (sv. Anna)
25. júl – *Jakub, apoštol*
18.00 – Suchá
30. júl – *17. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Zvončín, v sobotu, platná na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Košolná
6. august – *18. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Košolná, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Zvončín
13. august – *19. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Zvončín, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Košolná
15. august – *Nanebovzatie Panny Márie*
18.00 – Zvončín, v pondelok s platnosťou na prikázaný sviatok
17.00 – Košolná; 18.00 – Suchá
20. august – *20. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Košolná, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Zvončín
24. august – *Bartolomej, apoštol*
17.00 – Zvončín; 18.00 – Suchá
27. august – *21. nedeľa v cezročnom období*
18.00 – Zvončín, v sobotu, s platnosťou na nedeľu
7.30 a 10.30 – Suchá; 9.00 – Košolná

adorácia
V Suchej vo štvrtok po sv. omši do 19.00, na prvý piatok v mesiaci hodinu pred sv. omšou

litánie
V Suchej v nedeľu popoludní o 15.00, prvú nedeľu v mesiaci po farskej sv. omši.

dovolenka:
Počas mojej neprítomnosti budú len nedeľné sv. omše, cez týždeň v Suchej príležitostne alebo keď bude sviatok.

Júl 2017
cezročné obdobie

So	1	Oliver Plunkett, biskup, mučeník
Ne	**2**	**13. nedeľa v cezročnom období**
Po	3	Tomáš, apoštol
Ut	4	Alžbeta Portugalská
St	**5**	**Cyril a Metod, slovanskí vierozv.**
Št	6	Mária Goretti, panna a mučenica
Pi	7	Anton Mária Zaccaria, kňaz
So	8	Akvila a Priska
Ne	**9**	**14. nedeľa v cezročnom období**
Po	10	Anatolia, panna a mučenica
Ut	**11**	**Benedikt, opát, patrón Európy**
St	12	Jan Gaulbert, rehoľník
Št	13	Henrich II.
Pi	14	Kamil z Lellis, kňaz
So	15	Bonaventúra, biskup, učiteľ Cirkvi
Ne	**16**	**15. nedeľa v cezročnom období**
Po	17	Andrej Svorad a Benedikt, pustovníci
Ut	18	bl. Pavol Peter Gojdič, biskup a mučeník
St	19	Zlatica
Št	20	Apolinár, biskup a mučeník
Pi	21	Vavrinec z Brindisi, kňaz, učiteľ Cirkvi
So	**22**	**Mária Magdaléna**
Ne	**23**	**16. nedeľa v cezročnom období**
Po	24	Kristína, panna a mučenica
Ut	**25**	**Jakub, apoštol**
St	26	Joachim a Anna
Št	27	Gorazd a spoločníci
Pi	28	Viktor, pápež
So	29	Marta
Ne	**30**	**17. nedeľa v cezročnom období**
Po	31	Ignác z Loyoly, kňaz

Jún v našej farnosti

krsty:
* 22.2.2017 Marek Vybíral, Trnava
* 22.5.2017 Samuel Puškáš, Trnava
* 21.4.2017 Dominik Lastovička, Suchá

pohreby:
+ 6.6. František Jakubčík, Košolná, 66 r.

August 2017
cezročné obdobie

Ut	1	Alfonz Mária de Liguori, učiteľ Cirkvi
St	2	Euzébius Vercellský, biskup
Št	3	Lýdia
Pi	4	Ján Mária Vianney, kňaz
So	5	Výročie posvätenia Hlavnej mariánskej baziliky v Ríme
Ne	**6**	**18. nedeľa v cezročnom období**
Po	7	Kajetán, kňaz
Ut	8	Dominik, kňaz
St	9	Terézia Benedikta z Kríža, panna a mučeníca
Št	10	Vavrinec, diakon, mučeník
Pi	11	Klára, panna
So	12	Jana Františka de Chantal, rehoľníč.
Ne	**13**	**19. nedeľa v cezročnom období**
Po	14	Maximilián Mária Kolbe, kňaz, muč.
Ut	**15**	**Nanebovzatie Panny Márie**
St	16	Štefan Uhorský
Št	17	Hyacint, kňaz
Pi	18	Helena
So	19	Ján Eudes, kňaz
Ne	**20**	**20. nedeľa v cezročnom období**
Po	21	Pius X., pápež
Ut	22	Panna Mária Kráľovná
St	23	Ružena Limská
Št	**24**	**Bartolomej, apoštol**
Pi	25	Ľudovít, kráľ
So	26	Anastáz, mučeník
Ne	**27**	**21. nedeľa v cezročnom období**
Po	28	Augustín, biskup, ucitel Cirkvi
Ut	29	Mučenícka smrť Jána Krstiteľa
St	30	Erik
Št	31	Rajmund Nonnatus

Naučme sa mať súcit s nedostatkami blížnych. Ak by Boh nad nami nedržal svoju ruku, správali by sme sa ešte horšie.

sv. Filip Neri

Výročia, pripravované akcie

02.07. – hody v Doline, Návšteva P. Márie
05.07. – znovuzasvätenie Slovenska Najsv. Srdcu Ježišovmu a Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie
06.07. – 70. výročie zasvätenia Slovenska Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu a Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie
23.07. – hody vo Zvončíne (sv. Anna)
31.07. – výročie smrti bl. Zdenky Schelingovej (1955)
02.08 – Porciunkula
30.08. – výročie posviacky katedrálneho chrámu sv. Jána Krstiteľa v TT

Úmysly Apoštolátu modlitby na júl 2017

• **Evanjelizačný:** Za sestry a našich bratov, ktorí sa vzdialili od viery, aby aj prostredníctvom našej modlitby a evanjeliového svedectva mohli znovu objaviť blízkosť milosrdného Pána a krásu kresťanského života.
• **Úmysel KBS:** Aby bolo stále viac dobrovoľníkov pohotových veľkoryso poskytovať svoje služby núdznym.

Úmysly Apoštolátu modlitby na august 2017

• **Všeobecný:** Za umelcov dnešných čias, aby využitím svojho talentu mnohým pomohli objaviť krásu stvorenia.
• **Úmysel KBS:** Aby všetci lepšie poznávali Boží plán so svetom, rešpektovali a chránili veľký Boží dar stvorenia.

Farský mesačník DUCHOVNÉ OZVENY
Vydáva Rímskokatolícka cirkev, farnosť Suchá nad Parnou, č. 431, PSČ 919 01. Tel.: 033 / 55 80 144.
šéfredaktor: Peter Škultéty, farár
grafický editor: Daniela Zsigraiová
náklad: 400 výtlačkov
S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave zo dňa 3.8.1998, č. 2663/98
Registrácia MK SR, č. 1/2001
ISSN 1337-5849
Cena: dobrovoľný príspevok